

Spis treści

Wykaz skrótów	10
Wstęp	13
Część I ▪ Podstawy teoretyczne	
Rozdział 1. Prawicowe partie populistyczne – rozważania terminologiczne	23
1.1. Syndrom populizmu	24
1.2. Prawicowy populizm	31
1.3. Czynniki warunkujące powstanie i sukces partii prawicowo-populistycznych	43
Rozdział 2. Eurosceptycyzm – zjawisko, koncept badawczy, determinanty	56
2.1. Typologia postaw wobec integracji europejskiej	56
2.2. Definicja eurosceptycyzmu oraz model jego badania	68
2.3. Determinanty postaw eurosceptycznych	72
Rozdział 3. Eurosceptycyzm jako kwestia mobilizacyjna	80
3.1. Zmiana zachowań wyborczych oraz strategii partii politycznych – <i>issue voting</i>	82
3.2. Eurosceptycyzm jako kwestia mobilizacyjna – model analityczny	91
Część II ▪ Studium przypadku – Lista Pima Fortuyna	
Rozdział 4. Uwarunkowania prawicowego populizmu i eurosceptycyzmu w Holandii – geneza Listy Pima Fortuyna	97
4.1. Kształtowanie się sceny politycznej w Holandii – uwarunkowania polityczne prawicowego populizmu	97
4.2. Uwarunkowania ekonomiczne prawicowego populizmu	103
4.3. Uwarunkowania społeczno-kulturowe prawicowego populizmu	106
4.4. Holandia a Unia Europejska – kształtowanie się postaw eurosceptycznych w holenderskim systemie partyjnym	111
4.5. Lista Pima Fortuyna na scenie politycznej Holandii	117
Rozdział 5. Ideologia i program Listy Pima Fortuyna	126
5.1. Ideowe korzenie Listy	127
5.2. Kulturowe fundamenty programowego oblicza Listy	131
5.3. Kwestie polityczne w programie Listy	132
5.4. Kwestie ekonomiczne w programie Listy	133
5.5. Horyzontalna i wertykalna ekskluzja prawicowo-populistyczna	135
Rozdział 6. Eurosceptycyzm Listy Pima Fortuyna	142
6.1. Kulturowy wymiar eurosceptycyzmu	143
6.2. Polityczny wymiar eurosceptycyzmu	145
6.3. Ekonomiczny wymiar eurosceptycyzmu	151
6.4. Poszerzenie Unii Europejskiej a eurosceptycyzm	152
6.5. Horyzontalna i wertykalna ekskluzja prawicowo-populistyczna a eurosceptycyzm ..	156
6.6. Eurosceptycyzm „twardy” czy „miękki”?	157

Rozdział 7. Eurosceptycyzm jako kwestia mobilizacyjna	160
7.1. Popyt na poziomie makro – integracja europejska w opinii społecznej	160
7.2. Analiza strony podaży – integracja europejska w kampanii wyborczej 2002 roku	170
7.3. Popyt na poziomie mikro – elektorat Listy Pima Fortuyna a postawy eurosceptyczne w 2002 roku	184
7.4. Analiza strony podaży – integracja europejska w kampanii wyborczej 2003 roku ...	186
7.5. Popyt na poziomie mikro – elektorat Listy Pima Fortuyna a postawy eurosceptyczne w 2003 roku	196
7.6. Zmiana eurosceptycznej <i>opportunity structure</i> – referendum w 2005 roku	198

Część III ▪ Studium przypadku – Liga Polskich Rodzin

Rozdział 8. Uwarunkowania prawicowego populizmu i eurosceptycyzmu w Polsce – geneza Ligi Polskich Rodzin	207
8.1. Kształtowanie się polskiej sceny politycznej po 1989 roku – uwarunkowania polityczne prawicowego populizmu	207
8.2. Uwarunkowania ekonomiczne prawicowego populizmu	213
8.3. Uwarunkowania społeczno-kulturowe prawicowego populizmu	216
8.4. Polska na drodze do członkostwa w Unii Europejskiej – kształtowanie się postaw eurosceptycznych na scenie politycznej III Rzeczypospolitej	219
8.5. Geneza Ligi Polskich Rodzin	225
8.6. Liga Polskich Rodzin na polskiej scenie politycznej	228
Rozdział 9. Ideologia i program Ligi Polskich Rodzin	237
9.1. Ideowe korzenie Ligi	237
9.2. Kulturowe fundamenty programowego oblicza Ligi	240
9.3. Kwestie polityczne w programie Ligi	241
9.4. Kwestie ekonomiczne w programie Ligi	243
9.5. Horyzontalna i wertykalna ekskluzja prawicowo-populistyczna	245
Rozdział 10. Eurosceptycyzm Ligi Polskich Rodzin	252
10.1. Kulturowy wymiar eurosceptycyzmu	252
10.2. Polityczny wymiar eurosceptycyzmu	255
10.3. Ekonomiczny wymiar eurosceptycyzmu	259
10.4. Poszerzenie Unii Europejskiej a eurosceptycyzm	262
10.5. Horyzontalna i wertykalna ekskluzja prawicowo-populistyczna a eurosceptycyzm	263
10.6. Eurosceptycyzm „twardy” czy „miękki”?	265
Rozdział 11. Eurosceptycyzm jako kwestia mobilizacyjna	269
11.1. Popyt na poziomie makro – integracja europejska w opinii społecznej	269
11.2. Analiza strony podaży – integracja europejska w kampanii wyborczej 2001 roku ...	282
11.3. Popyt na poziomie mikro – elektorat LPR a postawy eurosceptyczne w 2001 roku	297
11.4. Zmiana eurosceptycznej <i>opportunity structure</i> – integracja europejska w kampanii wyborczej 2005 roku. Analiza strony podaży	299
11.5. Popyt na poziomie mikro – elektorat LPR a postawy eurosceptyczne w 2005 roku	318

Część IV ▪ Analiza porównawcza

Rozdział 12. Lista Pima Fortuyna i Liga Polskich Rodzin jako partie prawicowo-populistyczne i eurosceptyczne. Podobieństwa i różnice	323
12.1. Uwarunkowania prawicowego populizmu i eurosceptycyzmu w Holandii i Polsce	324
12.2. Ideologia i program Listy i Ligi	330
12.3. Eurosceptycyzm Listy i Ligi	333
12.4. Eurosceptycyzm w mobilizacji wyborczej Listy i Ligi	338

Zakończenie	344
Aneks	348
Bibliografia	364
Spis rycin	394
Spis tabel	395
Spis załączników	396
Summary	397
Indeks nazwisk	402

Aleksandra Moroska – absolwentka politologii na Uniwersytecie Wrocławskim. Słuchaczka seminarium doktorskiego w Centrum Studiów Niemieckich i Europejskich im. W. Brandta Uniwersytetu Wrocławskiego. Stypendystka programu Huygens na Uniwersytecie Amsterdamskim, DAAD na Uniwersytecie Humboldtów w Berlinie oraz KAAD na Uniwersytecie Bońskim. W 2009 uzyskała stopień doktora nauk humanistycznych w Instytucie Politologii Uniwersytetu Wrocławskiego. Obecnie adiunkt w Instytucie Bezpieczeństwa i Spraw Międzynarodowych w Dolnośląskiej Szkole Wyższej we Wrocławiu.

Dojrzałość i wartość pracy naukowej mierzy się nie tylko liczbą odpowiedzi, których ona udziela, ale w nie mniejszym stopniu liczbą pytań, które ona wywołuje. Dopiero bowiem obydwa elementy stanowią o tym, że praca staje się głosem w dyskursie naukowym, a jej autor jego pełnoprawnym uczestnikiem. Książka Aleksandry Moroskiej dostarcza w istocie zarówno odpowiedzi na wiele istotnych pytań naukowych, jak i skłania do głębokiej refleksji. [...] jest niewątpliwie ważnym głosem naukowym w dyskusji nad dwoma wzajemnie przenikającymi się zjawiskami: populizmem i eurosceptycyzmem.

Z recenzji dra hab. Krzysztofa Żuby

Na podkreślenie zasługuje rzetelność i wnikliwość relacji ze stanu badań nad radykalną prawicą, populizmem i eurosceptycyzmem w Europie, a także trafne uchwycenie obszarów sporu oraz wskazanie „białych plam” w ustaleniach doktryny. [...] Autorka wykazuje doskonałą znajomość faktów oraz umiejętność wnikliwej analizy kampanii wyborczych, a także mechanizmów funkcjonowania holenderskiego i polskiego systemu partyjnego. [...] Jej wkład do politologii polega na udowodnieniu tezy o wzajemnym związku między prawicowym populizmem i eurosceptycyzmem w oparciu o szeroki materiał empiryczny oraz wykazaniu, że eurosceptycyzm – w określonych wielowymiarowo warunkach – staje się źródłem sukcesu wyborczego. W sumie niniejsza książka stanowi opracowanie dojrzałe, erudycyjne i znamionujące wysokie kwalifikacje badawcze autorki.

Z recenzji prof. dra hab. Andrzeja Antoszewskiego